

KIADÓHIVATAL:
Szikes Antal könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek, hirdetések és minden a kiadóhivatalt érdeklő közlemények küldendők.

Nyilttérben egy sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 5 frt. —
Félévre 2 frt 50 kr
Negyedévre 1 frt 25 kr

SZERKESZTŐSÉG
Kényes utca, 175. szám
hova a lap szelvényi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza

Csináljunk gyűjtő kutakat.

Miőn a képviselőtestület az ártézi kut furását elhatározta, tökéletesen tudatában volt azon feladatnak, melyet egy ártézi kut, Szarvas város közegészsége terén, hivatva van betölteni. A furásnál a szerencse kedvezett 300 méteren belül jó ivóvizet és hőforrást találtak s a kut rövid pár hónap alatt elkészülhetvén, át lett adva a közhasználatnak.

A lakosság egy része, főleg az intelligensebb része élvezi is; de a lakosság zöme, nem. Pedig épen akkor volna a város lakosságára közegészségre üdvös hatása, akkor lehetne számokkal világosan kimutatni, hogy ugy a megbetegedések, mint a halálozások száma a jó ivóvíz által mennyire csökkent, ha mindenki azt inná.

A víz kellemes íze ellen kifogása senkinek sem lehet. A nagy távolság azonban, melyet a város távolabb részén lakók kifogással szoktak felhozni. már indokolt. Hogy jöjjön például egy anya, kinek férje a tanyán van, s apró gyermekével egyedül van hon, hogy jöjjön 1. sőt 1½ kilométer távolságra vizért. Ideje nem engedi. A mellett, hogy víz és víz közt különbséget tudjunk tenni, vagy hogy higgyük hogy az egészségre az egyik víz ártalmas lehet, míg a másik nem, az intelligenciának bizonyos fokával kell bírunk. A műveltség ezen foka pedig, sajnos mindenkinél nem található s így részint idő kímélésből részint közömből a régi kútvizet isszák.

Ezen segíteni kellene, s nem is volna nehéz feladat.

Nézetem szerint, mindazon helyeken, honnét szokva van a lakosság ivóvizét vinni, tehát a városban szétszórva levő kutak helyére, gyűjtő kutakat kellene készíteni s ezekbe csöveken vezetni be az ártézi vizet.

Tekintettel kellene mindenestre lenni arra hogy minden városnegyedre egy ily kut essék. Így könnyen hozzá járhat mindenki az ártézi vízhez s bizonyosan inni is fogja.

A víz bősége nagyon megengedi, sőt még azután is marad sok más célra p. o. fürdőre használható fölösleges víz.

Az ily kutak föllállításával lenne tulajdonképp csak elérve az a cél a mi szemünk előtt lebegett, hogy az összes lakosság láttassék el jó ivó vízzel. Az ártézi kut vize így válhatik csak áldásossá, a lakosság közegészsége csak így javulhat.

A költséget illetőleg, ugy vélem nagyon sokba nem kerül. De bármennyibe kerülne is, ha már az első lépést megtettük, meg kell a másodikat is tennünk. Be kell röviden szerveznünk az ily csövek árjegyzékét, hogy határozott költségvetéssel álljunk szemben. Addig is magát az eszmét az érdekeltek figyelmébe ajánlom.

Dr. FUKSZ EDE,

Alispáni jelentés július haváról.

(Vége)

E helyütt meg kell említenem, hogy tudomást óhajtván szereznem arról, miszerint a községi közmunka összeírása, megváltása, behajtása és kezelése tárgyában az 1890. évi I. t. cz. 50. §-a alapján f. é. 5. bgy. sz. a alkotott s a vm. szabályrendelet gyűjteményének XLIII. száma alatt foglalt, vm. szabályrendelet a községek által miként lettek végrehajtva, felhívtam a j. főszolgabírákat és Gyula város polgármesterét, hogy járásuk községeitől sürgősen kívánják be a jelzett szabályrendelet 1-ső és 6. §-a értelmében hozni kellett határozat hiteles másolatát, s azokat a folyó évi augusztus 15-éig terjesszék be bejelentéseik mellett azzal, hogy

- 1) ezen határozatok kellő módon közhírré lettek-e téve,
- 2) a községi közmunka tartozás összeírása a szabályrendelet 2. §-ának megfelelőleg fogantatott-e, s közszemlére ki volt-e téve,
- 3) hogy az összeírás fogantatásával minden egyes községben melyik jegyző és előjárósági tag biztatott meg,
- 4) a f. évi válságdíjak a szabályrendelet 8 §-ának megfelelőleg pontosan befizettek-e?, valamint a terméskönyvben való közmunka a 10 §-szint leszolgáltatott-e?, s a hátralékos díjak a 13 §- alapján biztosítottak-e?
- 5) a 13 § értelmében a f. é. közúti költségvetésben a közlekedési utakra nézve felvett összegek az uti bizottságokhoz áttettek-e, és a községi utakra előirányzott összegek eddig mily mérvben használtak fel?

IV. Földmívelés, ipar és kereskedelem

Az aratás múlt hó utolján teljesen befejeztetett sok helyütt a cséplés is kezdetét vette, ámbár azt egy időre a nagymérvű esőzés következtében félbe kellett hagyni.

A ragya és rozsa a szalmás gabonát annyira megrongálta, hogy átlag fél termésre alig lehet számítani.

A szőlőt pusztító filloxera mininkább terjed, ez ideig a vármegye területén filloxera zárlat alá helyezett községek: Gyula városa, Békés, Csaba, Endrőd, F. Gyarmat, Gyoma, Gy-Vári, K. Ladány, M. Berény, Szarvas, Szeghalom, Szent András és Vésztő. Dobo közlészőlőiben pedig a múlt hó folyamán a filloxera jelenléte a kiküldött borászati vándor tanár által megállapított.

Azon községek, melyekben szőlőmívelés van, de a melyek még nincsenek filloxera zár alá véve, u. m. Uj-Kigyós, Kétegyháza, Bánfalva, P.-Földvár, C-sorvás P.-Szt-Tornya, Sz. Szt-Tornya és K. Tarcsa a földmívelésügyi miniszter rendeletének megfelelőleg múlt hóban bejártattak, s azokban a filloxera rovar jelenléte ez ideig nem észleltetett.

A vármegyének van még három községe u. m. Samsos, Szénás és Kondoros, hol szőlőmíveléssel egyáltalán nem foglalkoznak.

Miként a fenti adatokból is kitűnik legnagyobb s legtöbb szőlő területtel bíró községeinek szőlő területei — eme közgazdaságunk terén fontos gazdasági ág — a végpusztulással fenyegetettük, sőt tartani lehet, hogy a még filloxere-mentes szőlő területtel is hasonló sorsban fognak részesülni, mely kar lehető megelőzése s orvoslása céljából a kellő óvintézkedéseket megtenni, jóllehet mindenkor kötelességemnek ismertem, — mind az által, az e teren újabb észlelt jelenségek, de másrészt vármegyénk főispánjának minden irányban kiterjedő gondos figyelme folytán nyert felhívásra, a járási főszolgabírákat és Gyula város polgármesterét — a földmívelésügyi miniszter urnak 1890 évből kelt 25000 számú körrendelete alapján a köteles ellenőrzésre s az előírt óvintézkedések pontos végrehajtására rövid napok multával ismételtén utasítani szigorú kötelességemnek tartom.

A mi az ipar és kereskedelem forgalmát illeti igen lanyha, annál élénkebb azonban a gőzmalomké, valamint az egy gabonakereskedés.

V. Vegyesek.

A vármegyei pénztárakat a múlt hónapban is megvizsgáltam, s rendben levőnek találtam.

Múlt hó folyamán beutaztam a gyomai és szarvasi járás községeit, s úgy a szolgabírák, mint a községek

ügy- és pénzügyi megvizsgáltam, a tapasztalt szabálytalanságok s hiányok kiigazítása, illetve pótlása végett rendeletei uton intézkedtem.

A járási főszolgabírák községeiket mind beutazták a múlt hónapban is megvizsgálva az ügykezelést jelentéseik szerint különösebb intézkedéseket igénylő rendtelenséget nem észleltek.

Fennálló szabályrendeletünk értelmében a szerbtövis a múlt hó folyamán a beérkezett jelentések szerint — az egész vármegye területén kiirtatott

Végül tisztelettel jelentem hogy a mennyiben tapasztaltam miszerint az utak mentén levő árkok és közhelyekre elhullott állatok dobatnak ki a nélkül. hogy ezek elásatásáról intézkedés tétetnék felhívtam a j. főszolgabírákat és Gyula város polgármesterét miszerint az 1879 évi XL t. c. 124 §-a alapján tegyék közhírré, hogy az elhullott állatok közterekre kidobni büntetés terhe alatt tilos s a ki az ily állatok elhullásáról tudomással bizza a hatóságok jelentést nem tesz, kihágást követ el, s egyuttal szigorúan utasítsák a rendőri közegeiket és az utkaparókat, hogy a kőutakon és utcákon észlelt állati hullák azonnali elásatásáról gondoskodjanak és az azokat kidobálókat kinyomozni, s a hatóságnak bejelenteni felelőség terhe alatt el nem mulasztják.

Végül tekintettel arra, hogy ugy az 1879 évi XL, t. c. 125 §-a mint a vármegyei 1884 évi 14 bgy. sz. a kelt szabályrendelet a szemét és trágya kihordását büntetés terhe alatt megparancsolja utasítottam a főszolgabírákat és Gyula város polgármesterét, hogy a légkört megfertőző s a közegészségügyet veszélyeztető ezen kórananyagok eltávolításáról s ugy az idézett törvény valamint a szabályrendelet szigorú végrehajtásáról felelőség terhe mellett gondoskodni el nem mulasztják.

Gyula, 1891 aug. 8.

Jancsovics Pál,
alispán.

Az ág. hitv. ev. bányakerületi közgyűlés.

A bányakerületi ez évi közgyűlés aug. 19-én fél 9 órakor tartott isteni szünet után vette Budapest kezdetét. Megjegyzendő, hogy ez évben a kerületi közgyűlés azért tartatott oly korán, hogy az egyetemes gyámintézeti közgyűlés, mely e hó 23-án Lőcsén végbe fog menni, a gyámintézeti ügyek elintézésében gátolva ne legyen.

Fabiny Teofil ker. felügyelő az esperességek egyházi és világi tagjait szívélyesen üdvözlővén, ez alkalommal is hangoztatja, hogy a közgyűlés legfontosabb tárgya a zsinatra való előkészületek s az erre vonatkozó legfelsőbb leiratnak felolvasása. Azután nagy vonásokban körül írja az önkormányzat üdvös voltát s ama tényezőkre és eszközökre mutat, melyek által az önkormányzat csakugyan üdvössé válhat. Az évek hosszú során át az egyházi szolgálatban szerzett tapasztalatai folytán mintegy följogosítva érzi magát, kinyilatkoztatni, hogy az ev. egyház fölvirágoztatására mulhatlanul szükséges, hogy az önkormányzat pontosabb tegyén és hogy kivált a lelkeszi kar teljes burgoságot fejtsen ki.

A közgyűlés megnyitása után Sárkány Sámuel fölolvassa évi illetve nyolc hónapról szóló jelentését, melynek bevezetésében tudomására hozza a kerületnek, hogy püspökké történt megválasztatása után legelső kötelességeinek tartotta ő felsége, a király színe elé járulni s hódolatteljes hűségéről vallomást tenni, mely alkalommal ő jelsége kiváló kegyelmességéről biztosította.

Tiszteletét tevé továbbá a kormánytól s jelesul a vallásügyi miniszternél is, hol mindenütt kegyesen fogadtak.

Átmegy aztán a püspök a nyolc hónap alatt történt dolgok felsorolására s első sorban jelentést tesz az aszói leánynevelőről, melynek föllállítása, mint tudva van, főuri családjaik, a ker. felügyelő és az arra kiküldött bizottság nemes lelkű áldozatainak és fáradhatlan tevékenységének köszönhető.

Több belügy felsorolása után a püspök jelentése folytán határozatba ment, hogy a püspöki jelentés egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe felvéteessék, hogy ezentől az áltami segély és a b. Baldácsi alap pénzösszegei egyenesen a kerületi pénztárba küldendők be.

Több oldalról elkeresztelési esetek jelentettek be és ezen ügy ismét eszméserére adott alkalmat, mely azonban azzal fejeztetett be, hogy ez az ügy a törvény és a vallásügyi miniszter ismeretes rendelete által kelőleg elintézve lévén, újabb közgyűlési megállapodásokat szükségessé nem tesz.

Sorra került a különféle ügyek előkészítésére szükséges bizottságok kiküldése. Ezek fonalán felolvasott Stelcer Frigyes, kis-ácsi lelkész felebbezése, melyben a nevezett visszahelyeztetését kéri. Miután azonban a felebbezést nem az előírt uton és nem kelőleg felszerelve terjesztette be a közgyűléshez, e formakibék miatt a közgyűlés azt kellő eljárás és intézkedés céljából az esperességhez utasította vissza.

Vegre kimerítő jelentés olvastatott fel az aszodi leánynevelőderől, annak évi bevételeiről és kiadásairól s felszólították az espereseket, hogy ezen intézet fenntartására szükséges jövedelmi forrásairól gondoskodjanak.

Még néhány kisebb ügyek elintézése után a közgyűlés szétoszlott s 20-an gyámintézeti istentiszteletet tartottak, egybekötve az Istvan király napjának megünneplésével.

Városunk részéről nt. Achim Ádám esperes, Benka Gyula igazgató és Mocskónyi József tanár vett e gyűlésben hivatalosan részt.

B. G.

Ujdonságok.

Tanszék üresedés a főgymnáziumban. Petry Gyula főgymnáziumunknak egy év óta jeles tanára a közoktatásügyi miniszter által homonnai polgári iskolai rendes tanárrá lett a mennyiség-termesztani szakra kinevezve. Ennek folytán inneni állásáról lemondott. Miután ezt a helyet a következő tanévre okvetlen be kell tölteni a patronatus legközelebb erre a pályázatot ki fogja írni. A távozó tanár urban főiskolánk jeles tanerőt vesz, fájlatják mentét, de mivel már nem segíthetünk rajta, kiserjék őt pályáján a mi jó kívánatunk is.

Gyászjelentés. Gróf Bolza József és hitvese Bánffy Alice grófnő valamint gyermekeik Gróf Bolza Géza és hitvese Bánhidy Mária báróné, valamint fiuk és Gróf Bolza Pál a maguk és rokonaik nevében mély fájdalommal tudatják a forrón szeretett édesanyjuk, anyósuk illetőleg nagyanyjuk özv. Gróf Bolza Péterné szül. Fige Mária Grófnőnek, Szarvason 1891. évi aug. hó 14-én délután 4 órakor életének 66. évében a haldokló szent-segének ájtatos felvétele után hosszabb gyengélkedés után bekövetkezett elhunytát. Draga halottunk hült tetemei aug. 17-ik napján délelőtt 10 órakor Szarvason a rom. kath. anyaszentegyház szertartási szerint fognak beszenteltetni és a családi sírboltba örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent miseáldozat pedig ugyancsak Szarvason, aug. 22-én fogja kath. kegyuri templomban a Mindenhatónak bemutatni. Szarvas, 1891. aug. 14. Az örök világság tényszerűedik neki!

Gyászjelentés. Alóiróttak mély fájdalommal jelentik úgy maguk, mint számos rokonság nevében a szeretett és feledhetlen férj, apa, fiu, testvér, vő és sógor Tudós Opavszky János ág. hitv. ev. tanítónak f. hó 18 reggel 1 órakor életének 34-ik tanítókodásának 14-ik s holdog házasságának 4-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Földi maradványai f. hó 19-én d. u. 4 órakor fognak az o-t-e.netőben örök nyugalomra elhelyeztetni. Áldás legy emlékezetén! özv. Opavszky Jánosné szül. Pál Karolin mint neje. Opavszky Géza Opavszky János mint gyermekei. Idősb Opavszky Mihály mint atyja, Ifj. Opavszky Mihály Opavszky István Opavszky Pál családjaikkal. Opavszky Samu Opavszky Lajos mint testvérei. Pál Károly és neje Szabady Julia mint szülők. Pál Júlia férjzett Molnár Jánosné Pál Gyula Pál Karoly, Pál Emma, Pál Gábor mint sógorok.

Jókai legújabb regénye. A Pesti Hírlap augusztus 20-iki számában vette kezdetét Jókai legújabban írt kétkötetes regénye: *A feketevér*, melyre felhívjuk a magyar regényirodalom barátainak figyelmét. A Pesti Hírlap augusztus 20-tól kezdve is elő lehet fizetni, 1 óra 1 frt 20 krral, negyedévre 3 frt 50 krral. Ugyancsak Jókai Móról elbeszélést fog tartalmazni a Pesti Hírlap 1892-iki nagy naptára is, melyet minden belépő előfizető is díjjal:ul fog megkapni, mint a Pesti Hírlap karácsonyi ajándékát.

Meghívó. A mezőtúri fiatalok által 1891. évi augusztus hó 22-én a „Dobogó” vendéglő nagytermében a mezőtúri jégkarosultak javára tartandó házias jellegű zártkörű nyári táncmulatságra, Személyjegy 1 frt. Csajegy 2 frt 50 kr. Kezdeté 8 órakor. Felülvezetések köszönettel fogadhatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

Rendező-bizottság: Dr. Ádám Sándor, Antal Géza, Bor-dács Miklós, Czebe Dániel, Emszt Kálmán, Gyikó János, Hasitz Endre, Kálmán Sándor, Kecskeméthy Gyula, Kellner Győző, Kiss Kálmán, Klárik László, Lőrinczy László, K. Nagy Antal, Romatka Jenő, Schreiber Lajos, Ifj. Szalkay István Dr. Szűcs Sándor, Szűcs István, Turgonyi Elemér, Turgonyi Gyula, Vékony Sándor.

Jótekonyczélű műkedvelő előadás. A szarvati fiatalok a helybeli „jótekonyczélű” pénztára javára Szarvason 1891 évi augusztus hó 23-án a „Bárány” vendéglő udvarán levő szinkörben műkedvelő színi előrendez. Előadatik *A Cziganycz*. Eredeti népszínmű 3 felvonásban, zenével népdalokkal és táncokkal Szilgiget Ede. Személyek: Várszegi gazda földes úri Sziráczy János. Kurta nagygazda agglégény Pap István. Gyuri unokaöccse Liska János. Márton parasztagazda Polák Béla. Rebeka, felesége Szendy Lujza. Évi, ennek leánya első férjétől Mihály Melán. Zsiga cigány Golián Sainu. Pei Mázor Elemér. Rózi Mázor Dalma gyermekei Ferke, urasági hajdú, Kóhalmi Miklós. Kisbíró Povázszy Gábor Kondorné Krecsmárk Juliska, paraszt leányok Sári Sziráczy Irén. Pani Konstantinovicz Szidi Erzi Mihály Jolán Egy öreg * * * Násznagy Szrnka István Két vőfély Gáál János Povázszy Gábor. Paraszt-nők és leányok lakodalmas nép. Történi 1840 ben a két utolsó felvonás néhány hónappal később Várszegi jószágán. Ezt megelőző Jákob álma élőkép. Alkotják: Arnstein Olga, Benka Mariska, Dankó Ilona, Grüner Olga. Kristoffly Anna. Koncz Vilma Konstantinovicz Szidi, Kovács Gizella. Kulik Etelka. Lányi Anna. Mázor Dalma Mihály Jolán. Réthy Erzsike. Somogyi Juliska. Sá muel Böske, Szendi Emilia, Sziráczy Vilma. Tajber Margit. Terray Etelka és Sziráczy János.

Képviselői gyűlést tart f. hó 25-én Kondoros községe melynek fő tárgyát képezi a jövő évi költség előirányzat megszavazása.

Uj-temető. Kondoros községe a gr. Károlyi féle birtok megvételenek egyik részére a községi új temetőt kijelölte s mert már a régi egészen betelt az újnak felszentelése a napokban fog eszközöletni.

István kir. ünnepén Menyörgés és zápor eső jött megoldani a kérdést hogy kell e ünnepelni? Az ünnepelés Kondoroson az ev templomban is magyar egyházi szónoklattal végeztetett.

Halálozás. Balla Sándor Kondoros Gáspártelki kasznár kis leánya Jolánka aug. 19-én elhalálozott s 20 temettetett.

Halalos villámütés. Szent István napján reggel 5 óratól kezdve majdnem egésznap villámolt mennydörgött és zápor eső esett Szarvas felett. Egy villám d. e. órakor a síraltól szőlők mellett beütött Janecsko András tanyai épületébe. A gazda három gyermekével a konyhában volt a villám beléjük csapott Janecsko azonnal szörnyet halt a három gyermek elájult. Később a gyermek magokhoz jöttek mind a három szemében súlyosan megsérült az egyiknek oldalát pedig egy forgács oly mértékben sértette meg, hogy életben maradásához alig van remény.

Baleset. A városházán rövididő alatt már a harmadik baleset történt. Mult számunkban említettük hogy Darida Samu derék helybeli iparos szivszelhűdés következtében a városháza udvarában meghalt Pánapal előtte egy asszonyt kellett az adófizetők tömegében ajultságából életre kelteni. Folyó hó 21. pedig Prievara György helybeli lakos esett össze a városháza folyosóján midőn a főszolgabírói hivatalból kilépett. Mint mondják nevezett megharagudott valakire ki őt a főszolgabíróhoz beadta s e feletti rendkívüli felindulásában egy jaj kiáltással összeogyott. Pár másodperc múlva azonban képes volt már hazá is menni.

Adomány. A szarvasi műkedvelő iparos ifjúság álfal rendezett előadás tiszta jövedelméből Goltán Soma városi jegyző ur 5 forintot küldött át a főgymnáziumi igazgatósághoz oly célból, hogy az a tanár nyugdíjalaphoz csatoltassék Midőn az ezennel nyugtázzuk, köszönetünket fejezzük ki az iparos ifjúságnak az adományért.

A bukott esabai népbank. csődügyében eddig még mindig csak hozzávetőleg van tudva a hitlen kezelők által hosszú évek során okozott hiány; most a csőd választmánya legutóbb tartott gyűlésén elhatározta, hogy a népbanknak tizenhatszáz évre menő összes üzlet könyveit újra könyvelési és évről-évre kimutatattja, hogy mennyivel szaporodott a hiány. Így határozottan tudva lesz az összes hiány és egyuttal kimutatva az, hogy a népbank igazgatóság és felügyelő bizottsági tagokat, a régiéket is, mely összeg erejéig terheli a vagyoni felelősség és az egyetemleges kárösszegnek megtérítése. E nehéz és nagy szakavatottságot igénylő munka elvégzésére a csődválasztmány Z a c h á r Gyula budapesti középkereskedelmi tanárt nyerte meg, ki előbb már Csabán járt és áttekintette az összes könyveket. E munka elkészítése körülbelül egy évet fog igénybe venni.

1376 drb. hamis mérték. A jászberényi mérték-hitelesítő hivatal hajtóvadászatot rendezett a napokban hamis mértékekre, melyek a városban és a városhoz tartozó mérték-hitelesítési területen használatban vannak.

A vizsgálat eredménye megdöbbentő: Jászberényben és vidékén mintegy 26 községben nem kevesebb mint 1376 drb hamis és hiányos mértéket foglalt le, a melyek így oszlanak fel: 37 drb hossz mérték, 312 drb úrmérték, 108 drb súly mérték 156 drb mérleg és 762 drb részben félliteres, literes palaczk, valamint 2 és 3 deciliteres poharak.

A csabai ev. iskolákról. Az ág. hit. ev. egyház népiskoláit illetőleg több nevezetes változástól értesülünk. A tanyai iskolák kellő szervezésének feladatát a községtől az ev. egyház vette át s hogy azt kész is megoldani, mutatja az a körülmény, hogy egyszerre három rendes tanyai tanítói állomásra pályázatot nyitott. A város belterületén levő iskoláinak beosztásában azt az elvet alkalmazza, hogy egy-egy tanító keze alá két osztályt több ne jusson. Annak megfelelőleg most is kevesbíti a négy osztályú iskolákat, a mi a tanítás sikerességét, belterjességét fokozni fogja, bár talán nem oly mértékben, mintha új iskolák nyitásával a túltömöttséget szüntetné meg. Sok jót ígér az az intézkedés, hogy a tanítói testület, melynek élére igazgatóul N é m e t h Lajos választott, havonként rendes szaktanácskozmányokat fog tartani; melynek jótekonyczélű hatása csakhamar jelentkezni fog, mi mellett kezeskedik úgy az új igazgató személye, a kiből szerencsésen egyesülnek az általa által követelt tulajdonságok, mint magának a tanítói testületnek szakképzettsége és buzgalma. Igen celszerű tankönyvváltoztatás fog életbe lépni, a mennyiben a magyar nyelvnek tanítására legalkalmasabbnak elismert Groóffé könyvek honosítottak meg. S határozatba ment az is, hogy ezentúl ne csak az V. és VI. osztály tanulja a tantárgyakat magyarul, hanem — részben — a III. és IV. is, a hol e célra a számtan és földrajz jelöltettek ki. Ha az a módszer, melyre a mondottak vallanak, teljes erejében kifejtetik, ha t. i. az iskolának, mint nevelő intézetnek feladatát összhangzásba hozzák annak nemzeterősítő hivatásával, akkor bizalommal nézhetünk a jövő elé: jó munkától nem sajnáljuk az időt. Elismeréssel adózzunk az egyház vezetőségének, a midőn gondot fordít iskolaügyének fejlesztésére.

Bartóky József békési szolgabíró — ki a munkásmozgalom következtében Bánfalvára rendeltet ki — Reiszig főispán most Orosházára rendelte be s valószínű, hogy Olah György h. főszolgabíró fel fogja váltani.

A „Népszava” című szocialista lap ellen a kir. főügyészség hivatalból sajtópört indított a junius 12. számában „Békésmegyei dolgok” cím alatt megjelent cikk miatt melyben a békésmegyei hivatalnokai kar ellen nyilvános rágalmazást és becsületsértést követ el. A cikkért valamint a „Népszava” többi inkriminált cikke-ért Radó Ignác vállalta el a felelősséget. Radó a főntebb említett cikkben inkriminált passzusokban foglalt állításokat bizonyítani szándékozik és így a békési ügy tulajdonképen Budapesten fog tárgyalatni.

Halálozás. Haláti Sámuel csakói tanító 37 éves korában hosszú szenvedés után elhunyt aug. 19-én Szarvason hol rokonainál betegségében üdülést keresett — B. Csabáról, vesszük a gyászhirot, hogy Szemian Sámuel Csaba város főjegyzője aug. 21-én elhalálozott.

A előjáróság figyelmébe. Az évnegyed közepén történő tömeges adóbefizetések alkalmával olyan tolongás van a városházán hogy számosan csak harmad vagy negyed napra tudnak eleget tenni a kincstár követelésének. Igaz ugyan hogy az előjáróság ebből kifolyólag esetenként közhírré szokta tenni, hogy a torlódás elkerülése végett mindenki igyekezzzen fadoját valamivel a negyed közepe előtt s nem épen az utolsó napokon befizetni, annál is inkább mivel késedlemezése folytán esetleg kamatot lesz kénytelen fizetni mi azonban még felhívjuk az előjáróság figyelmét egy más dologra. Az adóbefizetéseknel a torlódásoknak egyik fő oka az, hogy az egyes adózók ott állják fel pénzeiket az adópénztárnál s ez által az illető pénztárnokot késleltetik teendőiben. Mi azt hisszük, hogy celszerű lenne közhírré tétetni, hogy az évnegyed közepén történő adófizetések alkalmával a betizedendő adó összeget lehetőleg minden ki megszámolva készen tartsa vagy apró pénzzel magát ellássa hogy a pénztárnok ne legyen kénytelen a folytonos pénz felváltásokkal időt vesztegetni.

A torna-verseny. A „b.-csabai tornaegyesület”, f. évi aug. 30-án tartandó versenyére nagyban folynak az előkészületek. A mult hét folyamán tisztelet az egyesület küldöttsége méltóságos Reiszig Ede főispán és méltóságos Beliczey István uraknál s fölkeríte őket a verseny-bizottság dísz elnökeiül. Mindketten a legnagyobb szíveséggel fogadták a küldöttséget, valamint a disznóki tisztelet, Reiszig főispán ur azonban a versenyen való megjelenését nem ígérhette bizonyosan, mert ugyan ez időtájt családi ügyei Vas megyébe szállítják, mindazáltal az egyesület iránti meleg érdeklődésének jeléül az egyetbe való belépését is tudatta a küldöttséggel. Méltóságos Beliczey István ur tudvalevőleg kezdettől fogva alapító tagja az egyletnek. Ily kiváló férfiak védnöksége már egyik fő biztosítéka a verseny sikerének, valamint a torna egylet felvirágzásának is — Verseny bírakul a b.-csabai tornaegyesület részéről

Oláh Miklós és Oláh György urak megyénk e ki való tornászai kéretek fel ezeken kívül versenybírák lesznek azon egyesület művezetői a melyek legalább 5 taggal lesznek képviselve a versenyen. — Ugyancsak amult hét folyamán kezdte meg működését a vendég elszállásoló bizottság is bár mint halljuk nem a remélt eredménnyel, azért is a legnagyobb tisztelettel kérjük városunk jóhírneve érdekében annak polgárságát: lássa szívesen arra a rövid tartzkodásra vendégeiket! — A falragaszok, jegyek és műsorok nyomtatása és szétküldése már szintén folyamatban, megjegyzük e helyen hogy külön névre szóló meghívók nem küldetnek szét még a verseny után rendezendő táncvigalomra sem. — A versenytér elkészítése a jövő hét munkája lesz, e tekintetben is a teendőket a bizottság már megbeszélte kényelmes s a célnak igen megfelelő lépcsőzetes ülőhelyek lesznek a mennyeiben a löversenytéri padokat feltalálni. — Az arany és ezüst éremek a megrendelés éremek a megrendelés után rövid egy hétre már meg is érkeztek s csak a győztesek neveire várnak. — A tizenkétpontból álló műsorból öt pont a kerékpár verseny hét pedig torna verem, nevezések eddig inkább a kerékpárversenyekre történtek, miért is a választmányt a nevezések határidejét aug. 26. meghosszabbította. Eddig a következő egyesületek részéről történtek nevezések: 1. Magyar atletikai club. 2. Hunnia bicyele club. 3. Magyar testgyakorlók köre. 4. Kolozsári atletikai club. 5. Nagyváradi sportkedvelők. 6. Hmváráshegyi torna és vívó-egyesület. De még remélhetők nevezések a „nemzeti torna-egylet“, a „pesti torna club.“ a szegedi és aradi torna egyesületek részéről. Ezek után úgy reméljük a verseny sikeréhez csupán jó idő kell.

C S A R N O K.

VONAT ELŐTT.*

Irta: KÓBOR.

Akkor még fiatal voltam, ábrándos, talán kissé rajongó is.

Nem tudtam megbarátkozni a mindennapi élet prózaiságával, hiányzott még a férfikor bátorsága, az érett ítélőképesség.

Szépnek, szebbnek hívték a világot, mint a milyen, vagyis inkább ismertem eléggé szépségeit s ki akartam követelni a sorstól hogy olyan legyen, a hogy én azt eszményileg megalkottam magamban. Szüleim realis gondolkozása képezte az első akadályt virágosnak képzelt utamon.

Művész akartam lenni s a festészet volt vágyaimnak netovábbja.

Alig nyitvánitám e'öttük elhatározásom, apám ki jelentette, hogy ő naplopóra nem pazarolja pénzét, éljek a hogy tudok. Felelete annyira meglepett, hogy tulajdonképpen hitelt sem adtam neki.

De nagyon lajt.

Szíve jó volt s ha szigorunak mntatta magát, ezt talán csak azért tette, mert sötétnek látta jövőmet s egy gyakorlatibb, de jobb lételet biztosító pályára akart terelni. Nem hitte, hogy volna tehetségem, hogy a közepszerűségeen tülemkedhetném, Ez volt az, a mi fájt.

Helyzetem otthon kezdett tühellenné válni; ha rajzoltam, vagy vestettem, rendeseik kikaptam, nem ritkán vilharos je'enetünk volt.

A világ szinpadán még nem léphettem tel, nem bírtam a kellő készséggel, de éreztem, hogy hazulról meneküjnöm kell, mert ha ábrándjaim, vágyaim és festésszenvedélyemből, mint apám mondani szokta, kijózanitnak, akkor nekem üres le-z a világ s maga az élet értékelen.

Emlentem tehát, még pedig szüleim beleegyezésével; engedtek menni, hogy ismerni tanuljam az életet s hamarabb kigyógyuljak bolondságomból mint ők mondták.

Festettem nevelésesen olcsóért, mert tudtam, hogy nem bírva még a kellő tanulmány és gyakorlat által szerzett képességgel, értékeset nem is teremthettek.

Küzdöttem, de mégis lehetővé vált a tanulás. Tanulni azt, a mihez hajlammal bírtam, ez elég gyönyör volt ahhoz, hogy az élet gondjait is el bírtam viselni,

Minden ember életének van egy korszaka, mely a szerelemé. Mint hívték, én is megtaláltam az igazit, de csalódtam! E körülmény s még hozzá apám szivóssága elkedvetlenített. Kezdtem magamat a világban nagyon elhagyatottnak és idegennek érezni.

Az első csalódások sokkal kínosabbak, mint azok, melyek később érnek, midőn némileg már meg vagyunk ásulva, vagy mint az értelmesebb korban, midőn csak élig-meddig csalódnunk.

Szünidő volt, lorró nyári napok.

Falura mentem, részint, miert tanítványaim és ve-

vőim e hónapokban a fővárost elhagyták s kereset nélkül voltam, másrészt, falun, természet után akartam festeni tanulmányokat, Elhittem magammal, hogy nem a kényszerűség, de a művészi tökély utáni törekvés vezérelt.

Még mindig messze voltam attól, hogy az Olimpusra juthassak, de mert foglalkozásomat szerettem, s ez alapon minden idegen beavatkozás nélkül, saját lélekvilágomat juttathattam érvényre, ennél fogva volt munkámban bizonyos vonzó, meycapó erő, s számos hibai dacára is önálló jelleggel bíró eredetiség.

Tetszett az embereknek. Megbámulták s iparkodtak megszerezni.

Bármily képességnek látszik, a nép, a természet gyermekei is bírtak annyi széperzéccel, hogy vágyat kaptak műveimet bírn.

A paraszti fiu hozott az erdőből egy kis kosár számocztát, hogy fessek neki egy darab papírra színes madarat.

Szép kis paraszti menyecske jött, hogy fessek le őt imakönyvével kezében, süt nekem érte lágy kenyeret. mig falun lakom.

Estók uram bátyám meg a tulipános ködmönébe festette le magát és hozott érte — kukoricztát.

Festésért tehát mindent kaptam, csak pénzt nem, ott a faluban.

Festőszerem elfogytak hózatni kellett volna, de nem volt rá pénzem!

Irtam szüleimnek.

Nem kaptam még választ sem.

Ezenkívül az örökös hegyen-völgyön való barangolásban tökéletesen elkoptott mindenem.

Azzal vigasztaltam magam: sebaj, ilyen a művészet!

Voltak, kin pártolhattak volna, talán egyéni ellenszenv, talán (elég hiu voltam hinni) az irigység volt az oka, hogy nem tették.

Az ember, a természet, a sors, minden ellenem látszott fordulni.

De makacsságom, engedjék meg e kifejezést: önzetemet nem engedte, hogy meghajoljak.

Ha törni kell a fenyőnek, hogy törjék, gondoltam, de nem fejszecsapások alatt lassanként, hanem egyszerre.

Julius elején szokatlan hőség volt. Nyomott volt a levegő, a mi vihart jósolt.

Az erdőnek egy-bájos részlete már rég leköte figyelmem.

A színezet, a fák csoportja, háttérül a távol kéklű hegyek, előtérben virágzadag tisztás, kis vasuti órházak.

Nem messze vasuti kőhid, alatta vízmosás.

Maga a vonal sem látszott merevnek, mert egy hegy mögött, magas földszakadánál kanyarodott s a töltés mellett lombos fák váltakoztak.

Magam sem tudom miért merengtem itt legtöbb-ször? pedig az egész vidék szép volt.

Gyakran, ha bánatunk van, a természet oly tündérszép, oly pompával diszlik előttünk, hogy lelünk sötétségéhez a legnagyobb ellentétet képezi.

Itt fogok meghalni! . . . Mondám magamban.

De megdöbentem saját gondolatomtól.

De mintha maga a végzet gyönyörködne abban, hogy minél jobban kinozza az embert. Másnap még komorabban gondoltam:

— Itt! Igenis, itt!

Végre elhatároztam az öngyilkosságot, bár az ellen az ábrándos, fiatal szív nagyon erősen fellázadt!

— Éjjel fogom megtenni, hogy senki se lásson, legyen kizárva a lehetőség, hogy megakadályozzanak! Vegetetek minden szenvedésnek.

Senkitől és semmitől se búcsúztam el.

Neveléses dolog olyanoktól búcsúzni, kikért nem tartjuk érdemesnek élni!

Addig, míg elhatároztam magam, minő keserű órákat éltem át, azt leírni, nincs toll! hanem mikor már egyszer határozatra jutottam, megfáslattam, többé nem törődtem semmivel.

Nem is tudom hogyan teltek a közbeeső órák, arra már nem emlékezem. A vonat rendszeren éjjel tiz és tizenegy óra között szokott ott elrobogni. Semmi holdfény, de én igen jól tudtam magamat tájékozni, ismertem ott már minden bokrot, minden fűszalat minden követ.

Keresztfelont karokkal fogok oda áll, annyira elvadultam e pár óra alatt, hogy nem tartottam érdemesnek magamat attól kimélni, hogy lássam a közleledő vonatot.

Sötét felhők emelkedtek ezalatt, minden összejártzott, hogy a vonatvezető ne vehessen észre s ne állíthasa meg a vonatot.

Csendes éj volt, hallottam a miut a toronyóra, ütése idáig hangzott a faluból.

Nem olvastam, mit bántam én!

Egyszere valami sejtlemféle azt sugta, hogy a vonat már nem lehetett messze.

Valahára! gondoltam minden félelem nélkül, pillanatonként könnyebülni éreztem magamat.

Kerestem a jó helyet, a hol biztosan elgázol a vonat. A vágányokra akartam fektetni a nyakamat, hogy a kerekék kettévágják.

Aztán mindennek vége lesz! A vonat ei fog robbogni, nem is sejtve a kerekék alatt lefolyt véres tragédiát. Másnap aztán találni fognak egy lefejezett holttestet s a kiküldöttek tanakodni fognak, gyilkosság történt-e vagy öngyilkosság?

Harmadnapra vége lesz mindennek, senki sem fog rólam még beszélni sem többé.

Ekkor egyszerre egy sötét alak termett előttem. Valami csavargó volt, ki füttykösét rám emelve, rekedten kiáltá:

— Pénzt. vagy az életed!

Pénzem nem volt, étellel azonban még rendelkeztem. Ettől most könnyen szabadulhattam volna.

És mégis megrettentem. Féltettem azt a nyomorult életemet, melyet az imént el akartam magamtól dobni.

— Pénzt ne nálam keress, te jámbor! mondom neki szeliden.

— Ki vagy hát? rivalt rám a csavargó.

— Szegény festőművész!

— Ah, aféle festéknyaló! hallatszott a csavargó gúnyos hangja. Kotródjál innét, mert ugy hátba ütlek, hogy hatot fordulsz.

És én elkotródtam. Nem mertem őt megkínálni azzal az en rongyos életemmel.

Lakásomra mentem s nem foglalkoztam többé öngyilkossági gondolatokkal.

Azonban a csavargó durva kritikája mindig fülemben csengett s féltettem magamban, hogy valami realisbb foglalkozás után nézek.

Igy lett belőlem festéknyaló helyett — tintanyaló.

Közgazdaság.

Figyelmeztetésül

a békési gazdasági egylet t. cz. taghoz.

A békésmegyei gazdasági egylet úgy t. cz tagjai, valamint saját érdekében is — miként évkönyveink s felhívásaink után erőlt több ízben értesíteni szerencsénk volt. — szerződésre lépett az „Első magyar általános biztosító-társasággal“ mely szerződés szerint az egylet t. tagjai a tüzkár elleni biztosításnál 15% a jégkár ellen biztosításnál pedig 4% díjleengedésben részesíttetnek.

Több ízben arról értesítettünk az aradi fő-ügynökség által, hogy az egylet t. tagjai megfoghatatlan közönyből, biztosítások alkalmával ezen kedvezményt igénybe venni elmulasztják, vagyis az ügynök urakat azon körülményről, hogy ők az egylet tagjai s mint ilyenek a fentebbi kedvezményre jogosítottak fel nem említik, s így elesnek egyrészt a jelentékeny díjleengedéstől, de másrészt a gazdasági egyletet is károsítják, mert az egyleti tagok által eszközölt tüzbiztosítási díjak után 5% a jegbiztosítási díjak után pedig 1% díjjutalék illeti meg a gazdasági egylet pénztárát.

Szükségesnek látta alulirt igazatóság az egylet tagjainak figyelmét ezen körülményre újra, felhívni s kérni, hogy ugy a maguk, valamint az egylet érdekében is ezen körülményre becses figyelmüket a teendő biztosítás alkalmával kiterjeszteni sziveskedjenek.

Megjegyezzük továbbá, hogy ezen kedvezményben a gazdasági egylet mindeneddigis ezután is belépő tagjai részesülnek.

Szabappon végre a megyebeli tisztelt ügynök urakat felkérnünk, hogy ezen kedvezményre ugy az egylet t. tagjait, valamint biztosító feleiket is figyeimeztetni, s az egybe leendő belépésre felhívni sziveskedjenek.

B.- Csaba, 1891. aug. hó.

Beliczey István,
egyleti elnök.

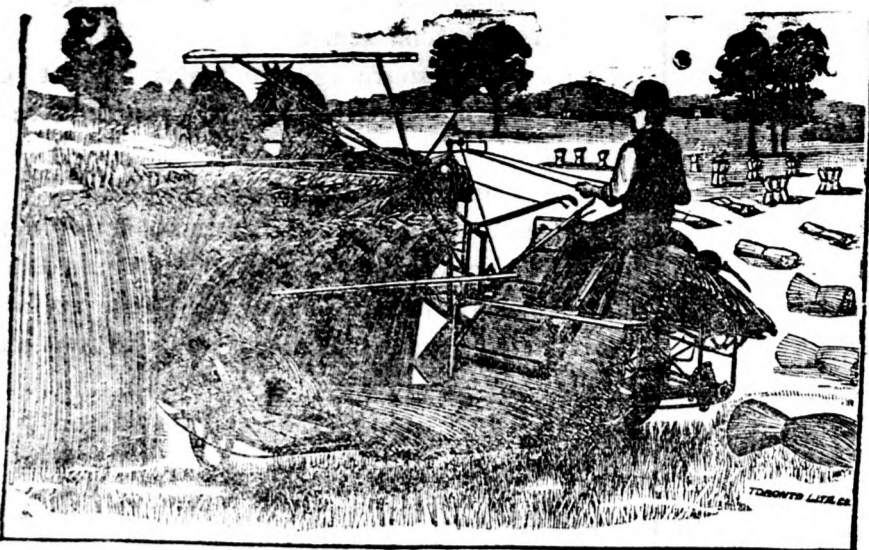
Zlinszky István
egyleti titkár.

Felelős szerkesztő: Mihálfi József.

* Mutatvány a Képes Családi Lapok 1891. 33ik számából

K O T Z Ó P A L

Budapest VIII. ülli út 18 szám

ajánl:

Brantfordi önműködő kéveköti aratógépeket,

legújabb és legyszerűbb szerkezetű, acélalványa előnyei: a legnagyobb szilárdság és egyszerűség, a legnagyobb arató és a legálacsonyabb vágó képesség, a legkönnyebb járás és a legegyszerűbb csomó kötés.

Compoind gőzmozgonyokat, 40% tüzelőanyag megtakarítással.

Gőzmozgonyokat, fa szén és szalmafütésre, 2 1/4 30 lóeréjéig.

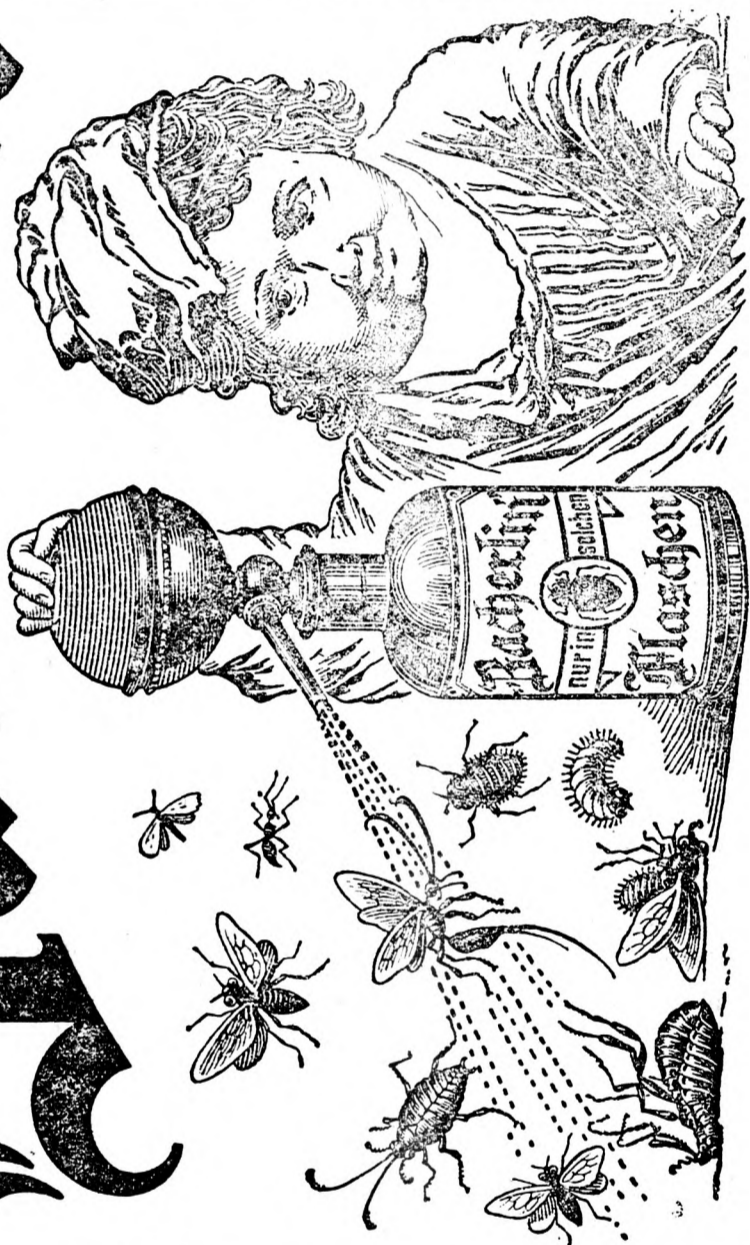
Sínes gözeséplőket, legújabb szerkezetű, 4-szer fordítható sínekkel rendkívül hosszú tehát tolást nem igénylő szalmarázókkal.

Szöges gözeséplőket, 3-4 loerejű kettős tisztító szerkezettel árpahéjazóval és választó hengerrel Továbbá mindenféle járványeséplőket, vetőgépeket és egyéb gazdasági gépeket.

Olcso árak. Kedvező fizetési feltételek. 5-8

Egyetlen kísérlet mindenkit meg fog győzni, hogy a

Zacherlin

csakugyan a legkitűnőbb szer minden rovar ellen

minthogy — mint semmi más szer — csodálatos erővel és gyorsasággal mindenféle rovarot elpusztít, úgy hogy annak nyoma sem marad! — Legalkalmasabban úgy használható, ha a Zacherlin-féle szórótokból hintik szét.

A Zacherlin semmi esetre sem szabad közönséges rovarporral összekevesztelni, mert Zacherlin egy sajátos különlegesség, mely sehol és sohasem kapható másképen, mint

Zacherl J. névvel ellátott lepecsételt üvegekben,

aki tehát Zacherlint kér és valami rovarport papírzacsokban vagy dobozban fogad, az bizonyára mindenkor rá van szedve. Valódi minőségben Budapestben és a vidéken ott vannak a raktárak, ahol Zacherlin-plakátok vannak kifüggesztve.
Kaphatók: Szarvason: Nyácsik Soma, Réthy Sándor. Mező-Berényben: Pillz Márton. M-Turon: Scsolreiber Izidor. Turkevin: Fiedermaun György Gyomán: Scheiber Adolfnál.

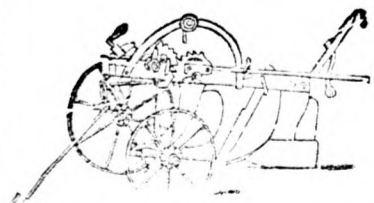
SCHLICK-féle

vasöntöde gépgyár
részvénv társaság
BUDAPESLTEN

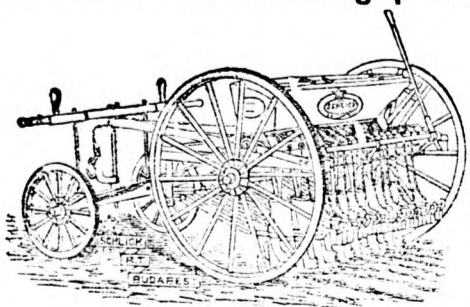
Gyár és irodák:
VI., külső Váci-ut 1696/99.

Városi iroda és raktár:
VI., Podmanicky-utca 14.

21-25 gőz- és járgánycsépl-készületeit és számos első díjjal kitüntetett szabad. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit és szabad.

mélyítő-ekéit eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egyvasu ekéit — talajmivelő eszközeit, boronáit és rögtörő hengereit, vammalai Schlick-féle szab. „HALADÁS” sorbavetőgépeit.

Készletben vannak továbbá: gabonatisztító rosták (BAKER és VIDATS rendszer), takarmánykészítő gépek, tengeri morzsolók és darálók, szabad. Jókay-féle „Hungária” daráló-gépek erőhajtásra, őrlőmalmok és olajmalomberendezések. Eredeti amerikai kéveköti és marokrakó arató-gépek és fűkaszaló gépek, szállítható mezői vasutak stb. **Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak. Árjegyzékek kíváuatra ingyen s berm.**

Haszonbéri hirdetmény.

Gróf Károlyi Sándor úr ó nagyméltósága T e h e r h a l m i pusztájából a következő részletek lesznek jövő 1892. évi ápril 1-től kezdődőleg 3 esetleg több évre haszonbérbe kiadók:

431²⁰⁰²/₁₁₀₀ hold legelő, kaszáló, épület nélkül.

500 hold legelő, kaszáló, épület nélkül.

597 hold legelő, kaszáló és szántó föld a majori épületekkel.

Bővebb felvilágosítást ad az uradalmi pénztárnok Kis-Királyszágon u. p. Békés-Bánfalva.

g-3